

รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์

สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ

A developmental model of Thai literature instruction integrating analytical thinking skills for Thai major students at Thaksin University

ชาณณรงค์ คงฉิม^{1*}, พระครูคัมภีร์ธรรมานุวัตร², พชรกฤต ศรีบุญเรือง³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ประเทศไทย

Channarong Kongchim^{1*}, Phra Khru Khamphi Thammanuwat², Phacharakrit Sriboonruang³

^{1,2,3}Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

✉: * Channarong_jf@hotmail.com

(*Author Corresponding Email)

Received: 17 May 2026; Revised: 31 May 2026; Accepted: 30 June 2026
17May202631May202630June2026© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) มีกระบวนการวิจัย 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบ ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ และระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการวิจัย พบว่า ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่มีความเห็นต่อการจัดการเรียนรู้จากกลุ่มตัวอย่าง 63 คน เป้าหมาย พบว่า ด้านสภาพปัจจุบัน ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ ในระดับมาก รวมค่า PNI 3.13 ระดับปานกลาง ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ความเห็นของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ตระหนักถึงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หลักการหรือแนวคิด 2) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) โครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยและเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ พบว่า 1) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ ในระดับมาก 2) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ในระดับมาก 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม ในระดับมาก และ 4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง ในระดับมาก ขณะที่เกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือรูปแบบ พบว่า 1) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ ในระดับมาก 2) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ในระดับมาก 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม ในระดับมาก และ 4) มาตรฐานด้านความถูกต้องเช่นเดียวกัน ระยะที่ 3 ผลการ

ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ผลวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของรูปแบบ ตามเกณฑ์ 80/80 และโดยใช้สูตรการหาค่า E_1/E_2 พบว่า ประสิทธิภาพของ (E_1) = 80.00 พอดี ขณะที่ (E_2) = 87.9% และเมื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.17 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระยะที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ จากกลุ่มเป้าหมาย 30 คน โดยใช้แบบสอบถาม 3 ตอน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านผลผลิต ทั้ง 3 ด้านในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้, วรรณคดีไทย, ทักษะการคิดวิเคราะห์

Abstract

This research aimed: (1) to study the current conditions, problems, desired conditions, and priority needs for developing a model; (2) to develop the model; (3) to implement the model; and (4) to evaluate a developmental model of Thai literature instruction integrating analytical thinking skills for Thai major students at Thaksin University. The study employed a research and development (R&D) methodology and was conducted in four phases: Phase 1 involved investigating the current conditions, problems, desired conditions, and priority needs; Phase 2 focused on developing the model; Phase 3 involved implementing the model; and Phase 4 focused on evaluating the developmental model of Thai literature instruction integrating analytical thinking skills for Thai major students at Thaksin University. The findings of Phase 1 revealed that, based on the opinions of 63 participants, both the current conditions and the desired conditions were at a high level. The Priority Needs Index (PNI) was 3.13, indicating a moderate level of need. In Phase 2, concerning model development, the experts emphasized awareness of the learning activity management process, which comprised: (1) principles or concepts; (2) learning activity management processes; and (3) a variety of learning activity structures appropriate for students' age levels. The results of the quality assessment of the model based on standard criteria indicated that the utility, feasibility, propriety, and accuracy standards were all at a high level. Similarly, the quality assessment of the model handbook showed that the utility, feasibility, propriety, and accuracy standards were also all at a high level. In Phase 3, the results of implementing the developmental model indicated that the efficiency of the model, based on the 80/80 criterion and calculated using the E_1/E_2 formula, was $E_1 = 80.00$, which exactly met the criterion, and $E_2 = 87.90\%$. Analysis of learning achievement based on pretest and posttest scores revealed that the mean scores were equivalent to 87.17 percent, indicating that students' learning achievement increased significantly at the .05 level. In Phase 4, the evaluation results of the developmental model, based on responses from 30 participants using a three-part questionnaire consisting of: (1) input factors, (2) learning management processes, and (3) outputs, revealed that all three aspects were at a high level.

Keywords: learning management model, Thai literature, analytical thinking skills

1. บทนำ

วรรณคดี (literature) เป็นงานประพันธ์ที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีมีคุณค่าทางวรรณศิลป์คำว่า “วรรณกรรม” หมายถึง สิ่งที่ยกย่องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นรูปใดหรือเพื่อความหมายใด (ไพธ เลิศพิริยกุล,

2542 ทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง คำว่าวรรณกรรมนั้น ปรากฏครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองศิลปะและวรรณกรรม พ.ศ. 2475 ที่ใกล้เคียงกับคำว่าวรรณคดีเพราะแปลมาจาก literature เช่นเดียวกัน โดยสาเหตุหรือบ่อเกิดหลายปัจจัย ซึ่งมีรากฐานจากความต้องการแสดงออกทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย กวีจึงย่อมมีแรงจูงใจให้กวีได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการผ่านตัวอักษร กวีอาจสื่อสารบรรยายความรู้สึกผ่านตัวละคร บทสนทนา ฉาก และเหตุการณ์

โดยทั่วไปแล้ววรรณคดีมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ รูปแบบ (Form) และเนื้อหา (Content) ที่เป็นเทคนิค ศิลปะและวิธีการเขียน เพื่อแสดงออกถึงจุดมุ่งหมายหรือความคิดเห็นของผู้แต่ง (พิชัย ศรีภูไท, 2542) ซึ่งปรากฏในงานประพันธ์ทุกประเภททั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ในแต่ละยุคสมัยซึ่งมีรูปแบบและเนื้อหาที่ต่างกันไป สามารถสรุปได้ตามคำกล่าวของเอมอร์ ซิตตะโสภณ (2521) ว่า สมัยสุโขทัย วรรณคดีส่วนใหญ่ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน เป็นงานประเภทร้อยแก้ว เนื้อหาของวรรณคดีมุ่งไปที่การบันทึกเหตุการณ์ คำสั่งสอน และเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา ต่อมาขณะที่สมัยกรุงศรีอยุธยา นิยมประพันธ์ด้วยประเภทร้อยกรอง โดยเฉพาะโคลง ฉันท์ และกาพย์ ที่พบทั้งตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย วรรณคดีในสมัยนี้มีจุดมุ่งหมายของเนื้อหาชัดเจน ขณะที่สมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ได้รับแบบแผนมาจากกรุงศรีอยุธยาและเป็นแบบแผนมากยิ่งขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศาสตร์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย เป็นศาสตร์สำคัญที่หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ขณะที่ในระดับอุดมศึกษาวิชาที่เกี่ยวกับวรรณคดีไทยเป็นสาขาวิชาที่สำคัญ ทั้งหลักสูตรครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร และศิลปศาสตรที่กำหนดให้ศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง อาจแบ่งเป็นรายย่อยตามประเภทวรรณคดีไทย โดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้กำหนดเป็นรายวิชาต่าง ๆ ตามระดับชั้นปีให้ผู้เรียนได้ศึกษาครบทุกแขนง โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้

ปัจจุบันการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทย ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้สอนในทุกระดับ ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษากำลังประสบอยู่ เนื่องจากปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนที่ไม่สนใจใคร่รู้ ความไม่ทันสมัยของกิจกรรมการสอน หรือเทคนิคและวิธีการสอนที่ไม่สามารถทำให้เรียนสนใจ การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) คือ กระบวนการหนึ่งที่ผู้สอนต้องวางแผน ออกแบบ ดำเนินการ และประเมินผลการเรียนการสอน เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวัง โดยนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรม เทคนิคการสอนและ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ มาเป็นส่วนประกอบ เพื่อให้เกิดกระบวนการที่ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการเรียนรู้นั้นมี 3 ชั้น สำคัญ คือ ชั้นเตรียมการ ชั้นดำเนินการ และชั้นประเมินผล

การจัดการเรียนรู้รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทยที่ผู้รับผิดชอบรายวิชาเล็งเห็นความสำคัญของศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษามีการแยกสาขาหรือแขนงให้มีความเข้มข้นของเนื้อหาวิชา วรรณคดีไทยมากยิ่งขึ้น โดยผู้สอนจะต้องเตรียมการก่อนสอนตั้งแต่ กำหนดวัตถุประสงค์ตาม มคอ. 2 และออกแบบ มคอ. 3. ตามลำดับ จากนั้นเตรียมการการสอน และการวัดประเมินผล โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย

หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทสังคมในยุคปัจจุบัน เปิดรับนิสิตปีการศึกษา 2567 โดยมีวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษา วรรณคดี คติชนวิทยา และการสื่อสาร ที่ควบคู่กับ วิชาชีพครูทั้ง 4 ชั้นปี โดยในปีที่ 1 มีรายวิชาความรู้ทางวรรณคดีไทย ปัญหาสำคัญที่ผู้วิจัยพบ คือ นิสิตมีปัญหา ในการวิเคราะห์วรรณคดีไทยไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา การจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยแบบบรรยาย เป็นหลัก มีแผนการเรียน 15 สัปดาห์ โดยในช่วงท้ายของภาคเรียน ผู้วิจัยให้นิสิตใช้ทักษะการวิเคราะห์เพื่อ อ่านและวรรณคดีไทยด้านต่าง ๆ ซึ่งจากการตรวจชิ้นงานข้างต้น พบว่า นิสิตคัดลอกบทวิเคราะห์ที่เผยแพร่บน อินเทอร์เน็ตบนเว็บไซต์ต่าง ๆ มาตอบในรายงานคะแนนจากการประเมินจึงไม่ดีเท่าที่ควร

ในรายวิชาความรู้ทางวรรณคดีไทย ผู้วิจัยใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นั้น จะคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียน (ทศนา แคมณี, 2566) มากกว่าการสอน แบบบรรยายเป็นหลัก มาเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์ (thinking based learning) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียน คิดเป็นลำดับขั้นและ พิจารณาแยกแยะอย่างรอบด้าน ด้วยให้เหตุผลโดยผู้สอนทบทวนเนื้อหาเดิม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ ปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง การรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาสมองและการคิดของเมตาคอกนิชัน (Metacognition) ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นที่ 1 กิจกรรมก่อนการอ่าน คือ การที่ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิม จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรียนที่อ่านได้ง่ายขึ้น ให้ผู้เรียนคาดคะเนหรือทำนายสิ่งที่ปรากฏในบทอ่าน และตั้งเป้าหมายในการอ่าน โดยผู้สอนชี้แจงให้ทราบว่า ควรอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายในใจ 2) ขั้นที่ 2 กิจกรรมระหว่างอ่าน คือ การหยุดเป็นช่วง ๆ เพื่อย่อและทบทวน ใจความสำคัญ การหาคำตอบหรือคาดคะเน หรือทำนายที่ทำไว้ในตอนแรก และการตั้งคำถาม โดยฝึกให้ ผู้เรียนตั้งคำถามขณะอ่านอยู่เสมอ และ 3) ขั้นที่ 3 กิจกรรมหลังการอ่าน คือ การย่อบทอ่านทั้งหมด โดย ย่อเฉพาะใจความสำคัญเท่านั้น การประเมินผลการคาดคะเนหรือทำนาย โดยให้ผู้เรียนอภิปรายว่าได้คาดคะเน ถูกต้องหรือไม่ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555) ได้อธิบายแล้วนำมาเขียนอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งประโยชน์ของการคิด วิเคราะห์ มีหลายประการ ได้แก่ ช่วยให้เรารับข้อเท็จจริง ช่วยให้สำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูล ช่วย ให้ไม่ด่วนตัดสินใจตามอารมณ์หรืออคติ ช่วยให้พิจารณาสาระสำคัญ ช่วยให้เป็นคนช่างสังเกตอย่างสมเหตุสมผล ช่วยให้หาเหตุผลของสิ่งต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล และช่วยประมาณการความน่าจะเป็นไปได้ (สุวิทย์ มูลคำ, 2553)

กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยทักษะกระบวนการคิดนั้น มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อการเรียนรู้ ในรายวิชาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย โดยเฉพาะการวิเคราะห์บทวรรณคดีไทยที่ผู้เรียนต้องใช้ทักษะด้านการเพิ่ นำไปสู่กระบวนการคิด และหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดการเรียนรู้ทักษะคิดวิเคราะห์จึง เป็นการออกแบบกระบวนการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิด ผ่าน กิจกรรมการอ่าน และจะกระตุ้นให้เกิดการคิดเป็นระบบในทุกด้าน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนา

รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ

4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 63 คน ได้แก่ 1) อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย จำนวน 3 คน และ 2) นิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันปัญหา แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบฯ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน ได้แก่ 1) คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและการวัดประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 5 คน 2) คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน และ 3) คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินรูปแบบ และแบบประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบฯ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ได้แก่ นิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ที่ลงทะเบียนในรายวิชาความรู้ทางวรรณคดีไทย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบฯ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ได้แก่ นิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ที่ลงทะเบียนในรายวิชาความรู้ทางวรรณคดีไทย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 4 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1

การศึกษาสภาพปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดการ

เรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบันปัญหา และสภาพพึงประสงค์ต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย จากกลุ่มประชากรจำนวน 63 คน ดังนี้

- 1) เพศ เพศชาย 11 คน คิดเป็นร้อยละ 17.46 เพศหญิงจำนวน 82.54 คน
- 2) ระดับอายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 47.62 ระดับอายุ 20-30 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 47.62 และระดับอายุ 30-40 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76
- 3) ระดับการศึกษา ต่ำว่าปริญญาตรี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 96.24 และระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76
- 4) บทบาทของผู้ให้ข้อมูล บทบาทของผู้สอน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 และบทบาทผู้เรียน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 95.24

รวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 1.69) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ขณะที่รวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 1.83) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รวมค่า PNI 3.13 ระดับปานกลาง

4.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2

การพัฒนากระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ผ่านการตรวจสอบและอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยข้อเสนอแนะสำคัญ คือ ควรเน้นให้เห็น “กระบวนการคิดวิเคราะห์ระหว่างและหลังการอ่านวรรณคดีไทย” และปรับให้สอดคล้องกับระดับอุดมศึกษา ซึ่งผลการประเมินคุณภาพรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รายการประเมิน 8 ด้าน ได้แก่ 1) แผนภาพรูปแบบ 2) ความเป็นมาของรูปแบบ 3) หลักการของรูปแบบ 4) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) ระบบสังคม 7) การวัดและประเมินผล และ 8) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ผลประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ จากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวมข้างต้น พบว่า ข้อ 1 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.52) ในระดับมาก ข้อ 2 มาตรฐานความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.55) ในระดับมาก ข้อ 3 มาตรฐานความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.65) ในระดับมาก และข้อ 4 มาตรฐานความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.61) ในระดับมาก และผลรวมของมาตรฐานทุกด้าน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.60) ในระดับมาก

4.3 ผลการวิจัยระยะที่ 3

การทดลองใช้การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิด

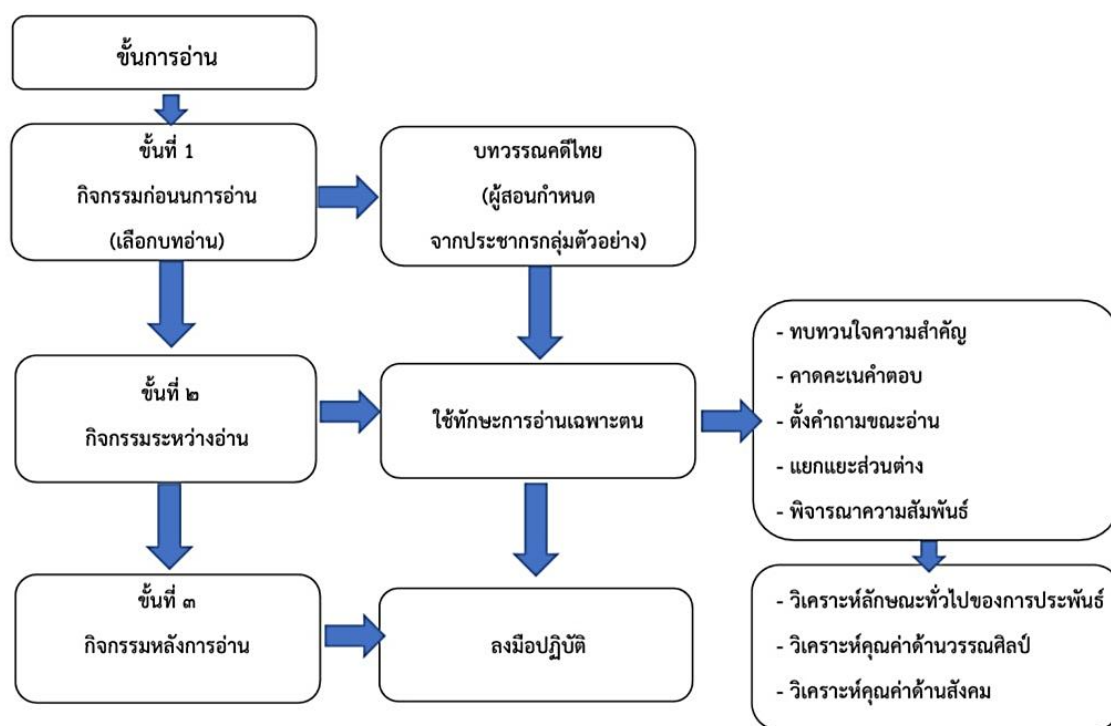
วิเคราะห์ สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตวิชาเอกภาษาไทย จำนวน 30 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาความรู้ทางวรรณคดีไทย โดยการจัดการเรียนรู้มี 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) ขั้นชี้แจง ได้แก่ ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อนกระบวนการเรียนรู้ 2) ขั้นการสอน คือ ผู้สอนถ่ายทอดองค์ความรู้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ประจำหน่วย และ 3) ขั้นสรุป

การจัดการเรียนรู้ในขั้นการสอนนั้น ผู้วิจัยจะสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่เน้นพัฒนาสมองและการคิดของเมตาคอกนิชัน (Metacognition) ไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1) ขั้นที่ 1 กิจกรรมก่อนการอ่าน ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิม จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรียนที่อ่านได้ง่ายขึ้น โดยให้ผู้เรียนคาดคะเนหรือทำนายสิ่งที่ปรากฏในบทอ่าน และตั้งเป้าหมายในการอ่าน โดยผู้สอนชี้แจงให้ทราบว่าควรอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายในใจ และให้ผู้เรียนตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า โดยอธิบายถึงผลดีของการตั้งคำถาม

2) ขั้นที่ 2 กิจกรรมระหว่างอ่าน ผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนใจความสำคัญ คาดคะเนคำตอบจากเรื่องที่อ่าน และตั้งคำถามขณะอ่านอยู่เสมอ

3) ขั้นที่ 3 กิจกรรมหลังการอ่าน ผู้เรียนถอดความ ย่อบทอ่านทั้งหมด โดยย่อเฉพาะใจความสำคัญเท่านั้น และผลจากการคาดคะเนหรือทำนายผู้เรียนประเมินว่าถูกต้องหรือไม่ และเขียนอธิบายอย่างสมเหตุสมผล ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์

จากนั้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์วรรณคดีไทย 3 ส่วนของการวิเคราะห์ได้แก่ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะ

ทั่วไปของวรรณคดีไทย ได้แก่ ผู้ประพันธ์ ยุคสมัยที่ประพันธ์ จุดมุ่งหมายของการประพันธ์ ฉันทลักษณ์ในการประพันธ์ และเรื่องย่อ ส่วนที่ 2 วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ ได้แก่ การใช้ภาษา การเล่นคำเล่นเสียง การใช้ภาพพจน์โวหาร และส่วนที่ 3 วิเคราะห์คุณค่าด้านสังคม ได้แก่ ด้านคำสอน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านความเชื่อ และอื่น ๆ

รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ออกแบบขึ้น พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ($E_1/E_2 = 80.00/87.90$) ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการคิดวิเคราะห์ทางวรรณคดีของนิสิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ t-test Dependent ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (%) จากการทำข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนจำนวน 30 คน ค่า $\bar{X} = 13.37$ คิดเป็นร้อยละ 89.1 และ คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ค่า $\bar{X} = 17.43$ คิดเป็นร้อยละ 87.17 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ผลการทดสอบความรู้ของนิสิตทั้ง 30 คน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 13.37 (S.D. = 1.08) และหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 17.58 (S.D. = 1.02) เมื่อนำผลต่างของคะแนนก่อน-หลังเรียนมาทำการวิเคราะห์ด้วย t-test แบบ Dependent พบว่า $t = 15.92$ (df = 29, $p < 0.05$) ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ มีผลต่อการเพิ่มคะแนนอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยระยะที่ 4

การประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 และเพศชายจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 โดยผู้วิจัยกำหนดการประเมินตามองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) เทคนิคและวิธีการสอน เนื้อหาที่ใช้ สื่อการเรียนรู้ และบรรยากาศการเรียนรู้ และ 3) การประเมินผล ด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ดังนี้

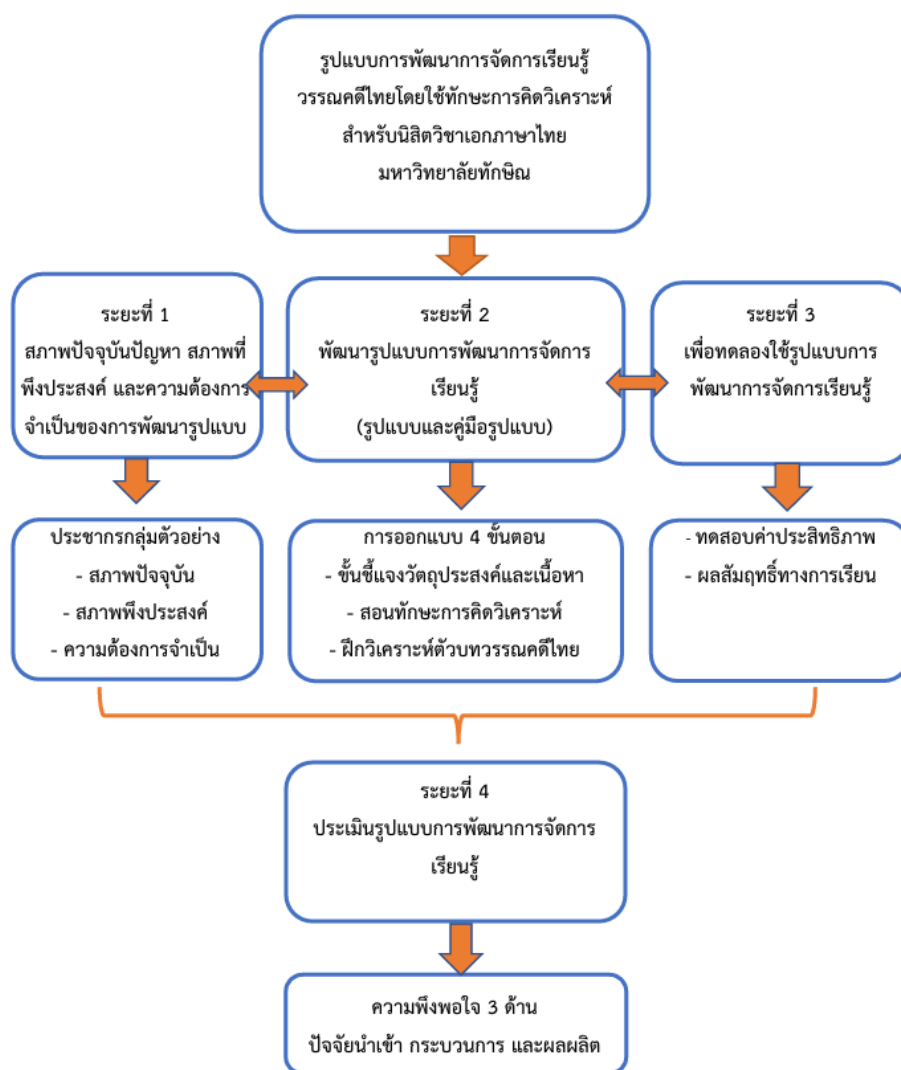
1) ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76, ร้อยละ = 80.60) อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบุคลิกภาพของผู้สอน

2) ด้านเทคนิคและวิธีการสอน เนื้อหาที่ใช้ สื่อการเรียนรู้ และบรรยากาศการเรียนรู้ในระดับดี ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.67, ร้อยละ = 83.34) อยู่ในระดับมาก สะท้อนว่ากระบวนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรูปแบบมีความเหมาะสม ชัดเจน และสามารถดำเนินการได้จริง ครอบคลุมตั้งแต่ขั้นชี้แจงกติกา ขั้นสอน ขั้นสรุป และการประเมินผล

3) ด้านผลผลิตของการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.60, ร้อยละ = 90.00) อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่านิสิตมีความเข้าใจลักษณะทั่วไปของวรรณคดีไทย เข้าใจขั้นตอนการวิเคราะห์ และสามารถ

วิเคราะห์วรรณคดีได้อย่างถูกต้องเป็นลำดับขั้น โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.69, ร้อยละ = 83.89) อยู่ในระดับมาก แสดงว่ารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยได้อย่างมีคุณภาพ ช่วยส่งเสริมให้นิสิตพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และเข้าใจคุณค่าของวรรณคดีไทยได้ดียิ่งขึ้น

สรุปภาพรวมของรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงภาพรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย

โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่าการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในรูปแบบดั้งเดิมมักเน้นการบรรยายและท่องจำ ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีไทยจำกัด และขาดการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงลึก ขณะที่ผลการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ประจำหลักสูตรสะท้อนถึงความต้องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (1956) ที่เน้นการพัฒนาทักษะคิดในระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างองค์ความรู้ใหม่

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าการเรียนรู้วรรณคดีไทยควรเชื่อมโยงกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในคุณค่าด้านสังคมและวรรณศิลป์ของตัวบท การเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงบริบทสังคมสามารถส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกและความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตได้

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ ถูกออกแบบให้มี 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ชี้แจงวัตถุประสงค์และเลือกเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดแรงจูงใจในการเรียน สอนทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยอธิบายหลักการวิเคราะห์ตัวบทและการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ ฝึกวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีไทย ผ่านการถอดความ การตั้งคำถาม และการสรุปใจความสำคัญ และวัดและประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ รูปแบบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Ennis (2011) ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยการใช้กิจกรรมก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน ช่วยให้ผู้เรียนมี Metacognition และสามารถถอดใจความสำคัญ วิเคราะห์ลักษณะทั่วไป คุณค่าด้านวรรณศิลป์ และคุณค่าด้านสังคมของตัวบทได้อย่างเป็นระบบ

ผลการทดลองใช้รูปแบบกับนิสิต 30 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์สามารถส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการทดลองใช้ยังพบว่า นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงขึ้น และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับบริบทสังคมและวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น การใช้กิจกรรม “ถอดความและตั้งคำถาม” ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ และการให้เหตุผลของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่เน้นการวิเคราะห์และการใช้ Metacognition ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีกว่ารูปแบบดั้งเดิม

นอกจากนี้ การประเมินความพึงพอใจ โดยผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า นิสิตเห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน กระบวนการ กิจกรรมการเรียนรู้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ และผลผลิต ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตัวบทวรรณคดีไทยได้ดีขึ้นและมีความมั่นใจในการให้เหตุผล ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุดอยู่ที่ 4.5 ซึ่งบ่งชี้ว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kirkpatrick (1998) ที่เสนอว่าการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญในการวัดความสำเร็จของรูปแบบการเรียนการสอน

นอกจากนี้ด้านปัญหาและอุปสรรคของการวิจัย ผู้วิจัยคิดว่าการได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มประชากรในแบบสอบถามต่าง ๆ เหตุว่าผู้วิจัยและกลุ่มประชากรและกลุ่มเป้าหมายมีความสัมพันธ์กันในฐานะเพื่อนร่วมงานและผู้สอน ข้อมูลบางอย่างอาจจะเกิดจากความเกรงใจหรือความสนิทสนมกันในระดับหนึ่ง อีกทั้งประชากรตัวอย่างเป็นผู้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาดังกล่าว อาจจะไม่กล้าที่จะออกแบบสอบถามตามความเป็นจริง หรือตอบแบบสอบถามเกินความเป็นจริงก็ได้ แต่ไม่ถือว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญเพราะก่อนที่จะให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ชี้แจงด้วยวาจาและให้กลุ่มประชากรอ่านคำชี้แจงก่อนตอบแบบสอบถามแล้ว

จากการศึกษาวิจัยข้างต้น พบว่าสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการวิเคราะห์บทวรรณคดีไทย นั่นคือ “การอ่าน” ซึ่งปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนในรายวิชาวรรณคดีไทยหลายชิ้น โดยใช้เทคนิคการอ่านหลากหลายวิธี เช่น งานวิจัยของจุฬาลักษณ์ ศาซัย (2558) เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการอ่านวรรณคดีไทยนั้น จะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนมีการตอบสนองต่อวรรณคดี และแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นยอมรับการตอบสนองต่อวรรณคดีของผู้เรียนโดยปราศจากอคติ

ขณะที่การอ่านตามแนวคิด ทักษะการอ่านแบบเมตาคอกนิชัน (Metacognition) เพื่อวิเคราะห์บทวรรณคดีไทยนั้น พบว่า สามารถส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนได้จริง เช่น งานวิจัยของ ไพรินทร์ พึ่งพงษ์ และคณะ (2564) เรื่อง รูปแบบการสอนภาษาไทยตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดอภิปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เฉพาะบทอ่านทางวรรณคดีไทยเท่านั้นที่สามารถนำมาใช้ได้ เช่นเดียวกับ งานวิจัยของศราวุฒิ พรหมขมพู และอ้อมธจิต แปนศรี (2568) เรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะนิทานพื้นบ้านมาร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชัน พบว่าความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้งานวิจัยของ พัทรินทร์ รอดสิน (2563) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครู

ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยกลวิธีเมตาคอกนิชัน ร่วมกับการโค้ช พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .052 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยกลวิธีเมตาคอกนิชัน ร่วมกับการโค้ช พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด กล่าวได้ว่าการอ่านคิดวิเคราะห์เมตาคอกนิชันสามารถนำมาใช้การจัดการปัญหาในชั้นเรียนได้

การใช้การอ่านแบบเมตาคอกนิชัน (Metacognition) เพื่อวิเคราะห์บทวรรณคดีไทยในงานวิจัยนี้จึงมีประโยชน์สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตวิชาเอกภาษาไทย และสอดคล้องอย่างยิ่งกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเรื่อง มีประโยชน์ในหลายด้าน เช่น ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ วางแผนการอ่าน เช่น ตั้งคำถามก่อนอ่าน ติดตามความเข้าใจระหว่างอ่าน ประเมินผลความเข้าใจหลังอ่าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยให้นิสิตไม่เพียงอ่านเอาเรื่องแต่สามารถวิเคราะห์โครงเรื่อง แนวคิด คุณค่า และกลวิธีทางวรรณศิลป์ได้ นอกจากนี้จะช่วยให้นิสิตเข้าใจเชิงลึกในบทวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เป็นระบบ และหลากหลายมุมมองอีกด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1.1 สถาบันอุดมศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่เน้นทักษะคิดวิเคราะห์เป็นหลัก โดยจัดทำเป็นแนวทางหรือคู่มือมาตรฐานสำหรับนิสิตวิชาเอกภาษาไทย เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นการคิดระดับสูง (Higher-order thinking)

6.1.2 ควรจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพอาจารย์ผู้สอนให้มีทักษะในการออกแบบและจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยเชิงวิเคราะห์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม Metacognition และ Analytical Thinking ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

6.1.3 ควรสนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงวิเคราะห์ในระดับชาติ เพื่อสร้างมาตรฐานและแนวทางที่ชัดเจนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ของนิสิต

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

6.2.1 ผู้สอนควรนำแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ใช้ทักษะคิดวิเคราะห์ไปปรับใช้ในการสอนจริง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนิสิตผ่านกิจกรรมก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน เช่น การตั้งคำถาม การถอดความ และการวิเคราะห์ตัวบท เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์และการให้เหตุผล

6.2.2 ควรจัดทำสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ เช่น การจัดทำสื่อออนไลน์ คู่มือวิเคราะห์ตัวบท และตัวอย่างกรณีศึกษา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับ

บริบทสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัยได้ดียิ่งขึ้น

6.2.3 ควรส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มและการอภิปรายเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนมุมมองและฝึกทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.3.1 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปยังสถาบันอื่น ๆ หรือรายวิชาอื่น ๆ เพื่อทดสอบความทั่วไปของรูปแบบและประสิทธิผลของการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ในวงกว้าง

6.3.2 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพิ่มเติมเพื่อศึกษาผลระยะยาวของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่เน้นทักษะคิดวิเคราะห์ เช่น การติดตามความสามารถในการวิเคราะห์ตัวบทและการคิดเชิงวิพากษ์ของนิสิตหลังเรียนจบรายวิชา และผลต่อการเรียนรู้วรรณคดีไทยในระดับสูงขึ้น

6.3.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ของนิสิต เช่น ความสนใจส่วนบุคคล ประสบการณ์ก่อนเรียน และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- จุฬาลักษณ์ คชาชัย. (2558). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน. *วารสารศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(2), 62–75.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. อินเทอร์เน็ตออนไลน์.
- ทิตินา แคมณี. (2566). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 26). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชัย ศรีภูโ. (2542). *วรรณคดี สังคม และการเมือง*. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพรินทร์ พึ่งพงษ์, และคณะ. (2564). รูปแบบการสอนภาษาไทยตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับแนวคิดอภิปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 13(2), 132–150.
- ศราวุฒิ พรหมชมพู, & อ้อมจิต เป้นศรี. (2568). การพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะนิทานพื้นบ้านม้งร่วมกับกลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคอกนิชัน. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 8(3), 623–634.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2553). *วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). ภาพพิมพ์.
- เอมอร์ ชิตตะโสภณ. (2521). *โลกแห่งวรรณคดี*. ศูนย์หนังสือเชียงใหม่.
- Bloom, B. S. (Ed.). (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. Longmans, Green.

Kirkpatrick, D. L. (1998). *Evaluating training programs: The four levels* (2nd ed.). Berrett-Koehler Publishers.